

سخن سردبیر

یادآوری اهداف و خط مشی فصلنامه نقد ادبی

فصلنامه نقد ادبی از بهار سال ۱۳۸۷ با هدف فراهم کردن فضایی برای عرضه دیدگاه‌ها و روش‌های نو در نقد ادبی منتشر می‌شود. خط مشی و هدف بنیادین فصلنامه بر حمایت از تفکر انتقادی و انتشار مطالعات ادبی با رویکردهای نقادانه متمرکز است. بنابر این، تأکید بر آن است تا مقاله‌هایی در اولویت انتشار قرار گیرد که در گسترش تفکر انتقادی در دو زمینه نظریه ادبی و نقد عملی کارآمد باشد؛ زمینه‌های تفکر نظری و تأملات تئوریک را در پژوهش‌های ادبی فارسی تدارک ببیند؛ راهی برای کاربست نظریه‌ها و روش‌های نقد در ادبیات وطنی بگشاید؛ خوانندگان را به شناخت قابلیت‌های نظریه‌پردازی در ادبیات وطنی رهنمون گردد و میان نظریه‌های جهانی نقد ادبی و ادبیات فارسی پیوندی برقرار کند. به یقین، دستیابی به این اهداف با انتشار نوشته‌هایی ممکن خواهد بود که دربردارنده محتوا و روشی از این دست باشند:

الف) در جنبه نقد نظری

۱. طرح و تبیین دیدگاه تازه‌ای در مطالعات ادبی؛
۲. معرفی، نقد و ارزیابی یک نظریه، رویکرد، جنبش، مکتب و روش در نقد ادبی؛
۳. استخراج روش از نظریه: طراحی روش و چارچوب تحقیق عملی بر اساس یک نظریه ادبی؛
۴. بررسی پیوندهای نقد و نظریه ادبی با دیگر دانش‌های ادبی (تاریخ ادبیات، بلاغت، سبک‌شناسی، انواع ادبی، زبان‌شناسی)؛
۵. بازشناسی و تعریف ژانرهای ادبی و شناسایی خرده‌گونه‌های ادبی؛
۶. بازشناسی، تعریف و ارزیابی اصطلاحات نقد ادبی؛
۷. معرفی و نقد بوطیقای یک شاعر یا صورت‌بندی دیدگاه‌های انتقادی یک نویسنده؛
۸. مطالعات بین‌رشته‌ای: بررسی ادبیات از منظر دیگر رشته‌های علوم انسانی؛

ب) در نقد عملی

۹. بررسی انتقادی متون ادبی بر مبنای روش‌ها و رویکردهای نقد؛
۱۰. کاربست روش انتقادی تازه‌ای در پژوهش‌های ادبی؛
۱۱. نقد تطبیقی متون ادبی و بررسی‌های انتقادی بینامتنی؛
۱۲. مقاله‌های مروری که سرگذشت یک موضوع را در نظریه و نقد ادبی به شیوه انتقادی بررسی و ارزیابی کند؛

۱۳. نقد کتاب: معرفی انتقادی کتاب‌های تازه و مؤثر در حوزه نظریه و نقد ادبی.

در طی انتشار هفت شماره از *فصلنامه نقد ادبی* در دو سال اخیر مقاله‌های مقبولی در مطالعات ادبی دریافت کرده‌ایم که چندان با اهداف و خط مشی فصلنامه همسو نبوده؛ بدیهی است مقالاتی که محتوای آن‌ها با اهداف یادشده نسبت مستقیم نداشته باشد، در اولویت قرار نخواهد گرفت. هر چند برخی بر این نکته تأکید می‌کنند «هر نوع پژوهش ادبی به‌گونه‌ای با نقد ادبی سر و کار دارد»، این دیدگاه با خط مشی ما، که تلاش برای تخصصی کردن نقد و نظریه ادبی در مطالعات دانشگاهی است، همخوانی ندارد.

فتح بابی در نقد مقاله‌های علمی-پژوهشی

انتشار اندیشه‌ها، روش‌ها و نظریه‌های نوین و ابتکاری در قالب مقاله، آسان‌تر، سریع‌تر و روشمندتر از کتاب است؛ از این روست که نظام‌های دانشگاهی مقاله را به‌منزله یک «واحد اندیشه» به‌شمار می‌آورند و ساختار، اصول و شیوه‌های خاصی برای آن تدوین می‌کنند و برای نوشتن آن مهارت‌های ویژه‌ای را آموزش می‌دهند. اکنون که مقاله پژوهشی به ژانر خاص پژوهش دانشگاهی بدل شده، ضرورت است که همچون کتاب در کانون نگاه انتقادی قرار گیرد و پایه‌پای گسترش روزافزون این گونه نوشتاری در مطالعات ادبی، زمینه برای نقد و ارزیابی آن نیز فراهم آید.

فصلنامه نقد ادبی بر آن است تا برای تحقق این نظر، زمینه‌ای را برای نشر دیدگاه‌های نقادانه نویسندگان و خوانندگان محترم درباره مقاله‌های نقد ادبی منتشرشده در مجله‌های ادبی دانشگاهی فراهم سازد. به‌همین منظور، از منتقدان و پژوهشگران علاقه‌مند دعوت می‌کند یادداشت‌های انتقادی بر مقالات را در حجم ۱۵۰ تا ۱۵۰۰ واژه با رویکردهای ذیل ارسال نمایند:

- الف) نقد و ارزیابی دیدگاه‌ها و چارچوب‌های نظری مقاله؛
- ب) ارزیابی روش و شیوه استدلال نویسنده؛
- ج) سنجش و ارزیابی میزان کارآمدی و انطباق‌پذیری نظریه در نقد متون؛
- د) ارزیابی اصالت منابع و ارزش آن‌ها برای مقاله مورد نظر؛
- ه) ارزیابی ادبیات تحقیق: نوع نگرش نویسنده به پیشینه موضوع مقاله؛
- و) نقد و بررسی کاربرد اصطلاحات و برابرتهادهای فارسی اصطلاحات ادبی در ترجمه از زبان‌های دیگر.

گفتنی است یادداشت انتقادی باید مستند و مبتنی بر اصول علمی و دانشگاهی باشد.

سر دبیر